

RAPPORT FOR 2. KVARTAL 2017

April–juni (urevidert)

OM KOMMUNALBANKEN

Kommunalbanken AS ble organisert som et aksjeselskap 1. november 1999, som en videreføring av statsbanken Norges Kommunalbank, etablert i 1926. Bankens hovedmål er å sikre gode lånevilkår og stabil tilgang til finansiering for kommuner, fylkeskommuner, interkommunale selskaper og andre som utfører kommunale oppgaver.

FINANSIELLE NØKKELTALL

(Beløp i NOK 1 000 000)	januar-juni 2017	januar-juni 2016	2016
Resultat			
Netto renteinntekter	1 099	970	2 087
Kjernerresultat ¹	735	655	1 400
Resultat før skatt	599	73	919
Resultat etter skatt	449	55	689
Egenkapitalavkastning etter skatt ²	7,87 %	0,97 %	6,27 %
Egenkapitalavkastning etter skatt (kjernerresultat) ²	12,91 %	11,70 %	12,74 %
Totalkapitalavkastning etter skatt ²	0,21 %	0,03 %	0,16 %
Totalkapitalavkastning etter skatt (kjernerresultat) ²	0,34 %	0,31 %	0,33 %
Utlån			
Utbetaling nye lån	28 102	25 083	48 117
Samlede utlån ³	275 991	262 965	266 558
Likviditet³	115 176	130 280	116 413
Innlån			
Nye innlån	84 638	48 111	82 752
Tilbakekjøp av egne obligasjoner	677	168	1 159
Tilbakebetaling	70 697	47 423	93 926
Samlede innlån ³	387 821	391 664	376 785
Forvaltningskapital	428 762	436 871	418 327
Egenkapital			
Egenkapital	13 696	11 829	12 452
Totalkapitaldekning	22,86 %	19,88 %	21,45 %
Kjernekapitaldekning	19,99 %	16,90 %	18,39 %
Ren kjernekapitaldekning	16,85 %	15,42 %	16,86 %
Uvektet kjernekapitalandel	3,28 %	2,91 %	2,65 %
Liquidity coverage ratio (LCR)⁴			
Totalt	680 %	1 229 %	1 116 %
NOK	698 %	334 %	1 848 %
EUR	702 %	1 758 %	558 %
USD	233 %	154 %	471 %
AUD	Uendelig	2 387 %	Uendelig
JPY	301 %	638 %	852 %

¹ Resultat etter skatt justert for urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter etter skatt og andel tilordnet fondsobligasjonseiere. Resultatmålet inkluderer for å gi relevant informasjon om selskapets underliggende drift.

² Annualisert avkastning etter skatt i prosent av gjennomsnittlig kapital

³ Hovedstol

⁴ Liquidity coverage ratio (LCR) er et mål på den regulatoriske likviditetsreserven. LCR er definert som beholdning av likvide eiendeler over netto likviditetsutgang i en gitt stressperiode 30 kalenderdager frem.

STERK UNDERLIGGENDE DRIFT

Kommunalbanken oppnådde netto renteinntekter på totalt 538 millioner kroner i andre kvartal, mot 467 millioner kroner i samme periode i 2016. Resultat etter skatt endte på 90 millioner kroner og er trukket ned av urealiserte tap på finansielle instrumenter.

RESULTAT

Resultat etter skatt i andre kvartal 2017 var 90 millioner kroner, mot et tap på 203 millioner kroner i tilsvarende periode i fjor. Resultatet er trukket ned av urealiserte tap på finansielle instrumenter på 367 millioner kroner. Tilsvarende tap var 697 millioner kroner i samme periode i 2016. Tapene i andre kvartal skyldes endringer i kredittpåslagene på bankens innlån og endring i prisene på sikringskontraktene som konverterer innlån i amerikanske dollar til norske kroner. Bankens finansielle instrumenter holdes normalt til forfall og urealiserte tap reverseres normalt ved en reversering i markedsbevegelsene eller når instrumentet forfaller. Netto renteinntekter i kvartalet var på totalt 538 millioner kroner, en økning fra 467 millioner kroner fra samme periode i fjor. Økningen skyldes sterk underliggende drift med god inntjening fra kjernevirksomheten.

Resultat etter skatt for første halvår 2017 ble 449 millioner kroner, mot 55 millioner kroner i tilsvarende periode i 2016. Halvårsresultatet påvirkes av urealiserte tap knyttet til innlån, på 396 millioner kroner i første halvår. I samme periode i 2016 var urealiserte tap på 814 millioner kroner. Netto renteinntekter utgjorde 1 099 millioner kroner i første halvår, opp fra 970 millioner kroner i samme periode i fjor. Økningen gjenspeiler høyere marginer og økt utlånsvolum sammenliknet med 2016. Kjernerresultatet endte på 735 millioner kroner for årets seks første måneder, mot 655 millioner kroner for tilsvarende periode i fjor.

Driftskostnadene hittil i år er på 98 millioner kroner mot 79 millioner kroner i samme periode i 2016. Økningen skyldes større utviklingskostnader, flere ansatte og ny finansskatt. Driftskostnadene (annualisert) utgjør 0,05 prosent av forvaltningskapitalen.

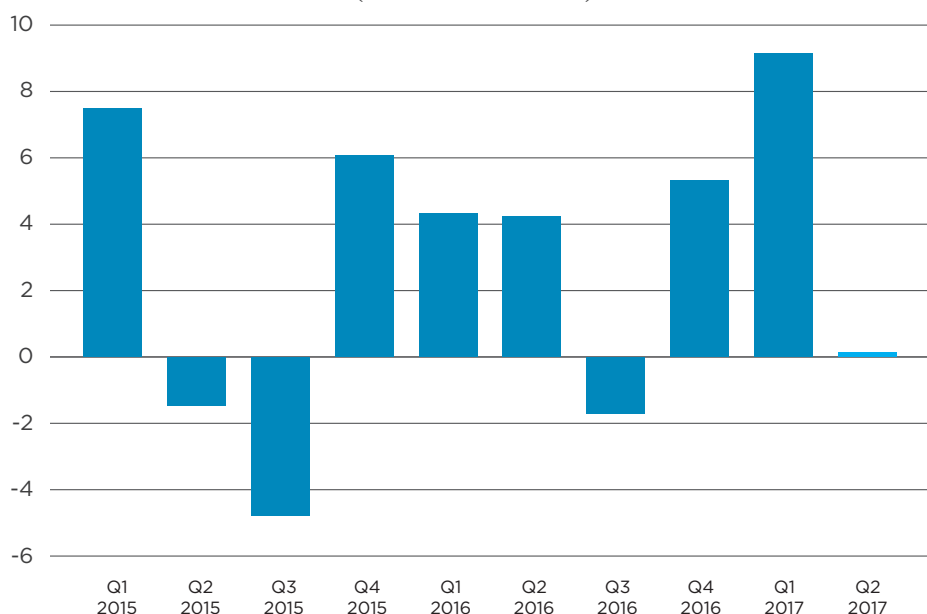
Kommunalbanken oppnådde en avkastning på egenkapitalen på 7,87 prosent (annualisert) i årets seks første måneder. Justert for urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter var egenkapitalavkastningen på 12,91 prosent.

UTLÅN

Kommunalbankens utlånsportefølje utgjorde 276,0 milliarder kroner ved utgangen av andre kvartal. Utlånsporteføljen vokste med 0,3 milliarder kroner eller 0,1 prosent i kvartalet, mot 1,7 prosent i samme periode i 2016. Omfanget av etterspørsel etter lån, som følge av refinansieringer av gamle lån med løpetid fra tre til fem år, har vært høy i perioden.

Kommunalbanken prioriterer utlån med lenger løpetid. Lån til sertifikatvilkår tilbys, men anses som en del av bankens likviditets- og balansestyring. Aktiviteten i denne type utlån er

UTLÅNSVEKST
(tall i milliarder kroner)

varierende og gjenspeiler både interne og eksterne forhold. For andre kvartal har det vært en reduksjon i porteføljen av lån til sertifikatvilkår blant annet som følge av bankens behov for kort-siktige likviditetsplasseringer.

Samlet utlånsvekst i første halvår har vært på 9,4 milliarder kroner, tilsvarende 3,5 prosent, mot en utlånsvekst på 8,5 milliarder kroner i samme periode i 2016. Etterspørselen etter nye lån har vært spredt på ulike løpetider og bankens portefølje har vokst langs hele løpetidssegmentet. Etterspørselen etter ny sertifikatfinansiering er redusert gjennom halvåret. Mange kunder har valgt å refinansiere korte lån til lån med lengre løpetider. Etter flere år med sterk vekst er kommunesektorens bruk av kort finansiering noe redusert.

I andre kvartal ble det utbetalt 11 milliarder kroner i nye utlån, omtrent på samme nivå som i andre kvartal 2016. I første halvår er det utbetalt 28,1 milliarder kroner i nye lån mot 25,1 milliarder kroner i tilsvarende periode i 2016. Kommunalbankens samlede markedsandel har holdt seg stabil gjennom halvåret og er på om lag 45 prosent.

FINANSMARKEDER

Innlånsaktiviteten i andre kvartal 2017 har vært noe høyere enn i tilsvarende periode i 2016 grunnet et høyere finansieringsbehov og positivt underliggende marked. Totalt er det utstedt obligasjoner for om lag 38 milliarder kroner fordelt på 50 låneopptak i andre kvartal, mot omlag 28 milliarder kroner i samme periode i 2016.

I mai utstedte banken et tiårig benchmarklån på 1,0 milliarder euro, og i juni la banken ut årets andre benchmarklån på 1,0 milliarder amerikanske dollar med tre års løpetid. Lånene ble betydelig overtegnet.

Etter stor etterspørsel i første kvartal har aktiviteten i det japanske privatmarkedet, det såkalte uridashimarkedet, vært mer moderat gjennom andre kvartal. Kommunalbanken har utstedt uridashiobligasjoner til en verdi av fem milliarder kroner i perioden og totalt omlag 21 milliarder kroner i første halvår. I første halvår 2017 ble det totalt utstedt obligasjoner for 84,6 milliarder kroner mot 48,1 milliarder kroner i samme periode i fjor.

Lave innlånskostnader og god markedsadgang sikres gjennom bankens AAA/Aaa rating.

Kommunalbanken ble i juni innvalgt i styret for Green Bond Principles (GBP), den ledende internasjonale bransjestandarden for grønne obligasjoner. Dette er en anerkjennelse av at Kommunalbanken var svært tidlig ute med grønne obligasjoner og en tiltro til at selskapet har den kompetansen som trengs for å bidra til å gjøre grønne obligasjoner mer utbredt. Grønne obligasjoner kan bidra til å realisere et grønt skifte. Kommunalbanken har som mål at grønne obligasjoner tilpasses grønne prosjekter i kommunal sektor.

Likviditetsporteføljen utgjorde 115,2 milliarder kroner per 30. juni 2017, mot 130,3 milliarder kroner i samme periode i 2016. Likviditetsporteføljen holdes hovedsakelig i 0-prosent vektete plasseringer og primært i utenlandsk valuta. Bevegelser i verdien av norske kroner vil dermed medføre kortsiktige svingninger i likviditetsreserven. I andre kvartal har det vært større bevegelser i krona, med en totalt sterkere krone, spesielt mot amerikanske dollar.

Det har vært store svingninger i valuta i hele første halvår. Dette medfører ikke økt valutarisiko, derimot påvirker det volumet i likviditetsporteføljen og videre likviditet tilgjengelig for kortsiktige utlån.

Kredittmarginene på både finansinstitusjoner og europeiske stater har falt siste kvartal, samtidig som rentene steg i juni etter signaler om mulige renteøkninger fra flere sentralbanker. Fallende kredittmarginer i markedet i første halvår reduserer avkastningen fra likviditetsporteføljen. Reduksjonen i rentenetto fra likviditetsforvaltningen er imidlertid lavere enn forventet.

KAPITAL

Tellende ansvarlig kapital utgjorde 15,9 milliarder kroner per 30. juni, kjernekapital utgjorde 13,9 milliarder kroner og ren kjernekapital 11,7 milliarder kroner. Det er utstedt en ny fondsobligasjon i kvartalet, pålydende 1,2 milliarder kroner. Fondsobligasjonen teller som kjernekapital og inngår i bankens regnskapsmessige egenkapital. Forvaltningskapitalen er økt med 10,4 milliarder kroner siden årsskiftet.

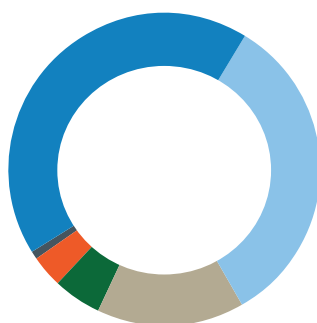
Kommunalbanken hadde ved utgangen av 2. kvartal 2017 en ren kjernekapitaldekning på 16,85 prosent, en kjernekapitaldekning på 19,99 prosent og en totalkapitaldekning på 22,86 prosent. Kommunalbankens myndighetsbaserte kapitalkrav utgjør 30. juni 2017 15,0 prosent ren kjernekapitaldekning, 16,5 prosent kjernekapitaldekning og 18,5 prosent totalkapitaldekning. I tillegg trådte kravet om uvektet kjernekapitalandel på 3 prosent i kraft fra 30. juni 2017. Tilleggskravene om 2 og 1 prosent buffere for banker og systemviktige banker gjelder ikke for Kommunalbanken, som er et kredittforetak. Kommunalbankens uvektede kjernekapitalandel var 3,28 prosent 30. juni 2017.

Kommunalbanken innretter virksomheten slik at alle regulatoriske krav oppfylles til enhver tid. Fra 31. desember 2017 øker kravene til ren kjernekapitaldekning til 15,5 prosent, 17,0 prosent kjernekapitaldekning og 19,0 prosent totalkapitaldekning.

UTSIKTENE FREMOVER

2017 har vært preget av et positivt sentiment i kapitalmarkedene og god tilgang til gunstige innlån. Fremover er det ventet nøytral til positiv utvikling i viktige økonomier som USA, Europa og Asia. Kommunalbanken har hatt høy innlånsvirksomhet i årets første

NYE INNLÅN
april-juni 2017

- Referanselån 47,6 %
- Offentlige nisjemarkeder 30,2 %
- Japansk retail 13,9 %
- Europeisk retail 4,5 %
- NOK VPS 3,2 %
- Privat plasserte lån 0,6 %

seks måneder med store deler av årets låneopptak tilbakelagt.

Kommunalbanken har en sentral rolle for å sikre norske kommuner stabil og langsiktig lånefinansiering til attraktive betingelser. Kommunalbankens utlånsmarginer har vært høye så langt i 2017. Det har vært nødvendig for å nå de nye kapitalkravene som trer i kraft 31. desember 2017, og for å møte kravet om 3 prosent uvektet egenkapitalandel fra 30. juni 2017.

Ved utgangen av mai var tolv månedersveksten i kommunesektorens gjeld på 5,2 prosent ifølge tall fra SSB. Dette er den laveste gjeldsveksten på mange år. Kommunalbanken venter at investeringsbehovet i kommunesektoren vil fortsatt være stort fremover, drevet av demografiske endringer, urbanisering og forventninger til økte klimainvesteringer. Kommunalbankens evne til å møte etterspørselen etter finansiering fra kommunal sektor i årene fremover vil påvirkes av utviklingen av regulatorisk rammeverk. Kommunalbanken har en avvikende forretningsmodell som statlig virkemiddel med lav risiko. EUs regulatoriske utforming hensyntar i en viss utstrekning lavrisiko finansinstitusjoner som Kommunalbanken, og flere land har gitt tilpassede reguleringer for sine institusjoner som yter lån til offentlig sektor. Slike tilpasninger har vært sett på som viktige for at disse institusjonene skal kunne fylle sin samfunnsmessige rolle. Det pågår en prosess for å tilpasse norsk lovverk til EUs regelverk. Det er ventet at Stortinget vil behandle det nye lovforslaget i proposisjonen innen første halvår 2018.

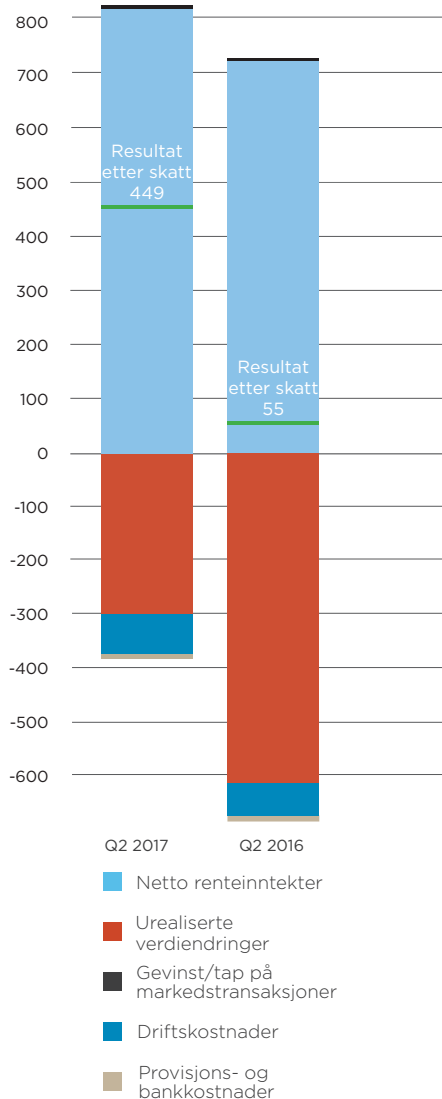
Vi bekrefter at selskapets halvårsregnskap for perioden 1. januar 2017 til 30. juni 2017 etter vår beste overbevisning er utarbeidet i samsvar med IAS 34 Delårsrapportering, og at opplysningene i regnskapet gir et rettviseende bilde av selskapets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet.

Halvårsberetningen gir etter vår beste overbevisning en rettviseende oversikt over viktige begivenheter i regnskapsperioden og deres innflytelse på halvårsregnskapet, og de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer selskapet står overfor i neste regnskapsperiode.

Oslo, 31. juli 2017
Styret for Kommunalbanken AS

FORDELING AV RESULTAT ETTER SKATT

(tall i millioner kroner)

SAMMENDRATT DELÅRSREGNSKAP

RESULTATREGNSKAP

(Beløp i NOK 1 000 000)

	Note	april-juni 2017	januar-juni 2017	april-juni 2016	januar-juni 2016	2016
Renteinntekter		1 484	3 020	1 335	2 713	5 617
Rentekostnader		946	1 921	868	1 743	3 530
Netto renteinntekter	1	538	1 099	467	970	2 087
Provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester		7	16	6	11	32
Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter	2	-367	-396	-697	-814	-974
Netto gevinst/(tap) på markedstransaksjoner		2	10	1	7	15
Sum andre driftsinntekter		-372	-402	-702	-818	-991
Lønn og generelle administrasjonskostnader		31	68	25	57	125
Avskrivninger		5	11	5	9	20
Andre driftskostnader		9	18	6	13	32
Sum driftskostnader		46	98	36	79	177
Resultat før skatt		120	599	-271	73	919
Skattekostnad		30	150	-68	18	230
Resultat for regnskapsperioden		90	449	-203	55	689
Andel tilordnet aksjonær		85	439	-209	44	670
Andel tilordnet fondsobligasjonseiere		5	10	6	11	19

TOTALRESULTAT

(Beløp i NOK 1 000 000)

	Note	april-juni 2017	januar-juni 2017	april-juni 2016	januar-juni 2016	2016
Resultat for regnskapsperioden		90	449	-203	55	689
Andre innregnede inntekter og kostnader						
<i>Poster som ikke omklassifiseres til resultat</i>						
Aktuarmessig gevinst/(tap) på pensjonsforpliktelse		0	0	0	0	-1
Herav skatt		0	0	0	0	0
Sum andre innregnede inntekter og kostnader		0	0	0	0	-1
Totalresultat for perioden		90	449	-203	55	688

BALANSE

<i>(Beløp i NOK 1 000 000)</i>	Note	30. juni 2017	30. juni 2016	31. desember 2016
Eiendeler				
Fordringer på kredittinstitusjoner	3,4	22 370	16 224	16 182
Utlån til kunder	3,4,5	277 590	265 326	267 521
Sertifikater og obligasjoner	3,4,7,8	117 133	134 873	118 550
Finansielle derivater	3,4	10 895	20 090	15 921
Utsatt skattefordel		0	201	0
Andre eiendeler		775	157	153
Sum eiendeler		428 762	436 871	418 327
Gjeld og egenkapital				
Gjeld til kredittinstitusjoner	3,4	2 753	12 187	7 584
Obligasjongjeld	3,4,6	382 925	383 584	369 933
Finansielle derivater	3,4	27 332	26 717	26 275
Annen gjeld		26	439	45
Betalbar skatt		0	15	0
Utsatt skatt		12	0	12
Pensjonsforpliktelser		52	49	52
Ansvarlig lånekapital	3,4	1 966	2 051	1 974
Sum gjeld		415 066	425 042	405 875
Innskutt egenkapital		3 145	3 145	3 145
Fondsobligasjon		2 189	994	994
Opptjent egenkapital		7 914	7 635	8 314
Totalresultat for perioden		449	55	
Sum egenkapital	9	13 696	11 829	12 452
Sum gjeld og egenkapital		428 762	436 871	418 327

ENDRINGER I EGENKAPITAL

(Beløp i NOK 1 000 000)

1. januar — 30. juni 2017

	Aksjekapital	Fondsobligasjon	Annen egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital per 1. januar 2017	3 145	994	8 314	12 452
Resultat for perioden	0	0	449	449
Sum andre innregnede inntekter og kostnader	0	0	0	0
Renteutbetaling på fondsobligasjon	0	0	- 10	- 10
Utstedelse av fondsobligasjon (se note 9)	0	1 195	0	1 195
Utbytte for 2016	0	0	- 390	- 390
Egenkapital per 30. juni 2017	3 145	2 189	8 363	13 696

1. januar — 30. juni 2016

	Aksjekapital	Fondsobligasjon	Annen egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital per 1. januar 2016	3 145	994	8 063	12 202
Resultat for perioden	0	0	55	55
Sum andre innregnede inntekter og kostnader	0	0	0	0
Renteutbetaling på fondsobligasjon	0	0	- 10	- 10
Utbytte for 2015	0	0	- 417	- 417
Egenkapital per 30. juni 2016	3 145	994	7 690	11 829

1. januar — 31. desember 2016

	Aksjekapital	Fondsobligasjon	Annen egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital per 1. januar 2016	3 145	994	8 063	12 202
Resultat for perioden	0	0	689	689
Sum andre innregnede inntekter og kostnader	0	0	- 1	- 1
Renteutbetaling på fondsobligasjon	0	0	- 20	- 20
Utbytte for 2015	0	0	- 417	- 417
Egenkapital per 31. desember 2016	3 145	994	8 314	12 452

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

(Beløp i NOK 1 000 000)

	januar-juni 2017	januar-juni 2016	2016
Kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter			
Renteinnbetalinger	2 997	2 518	5 433
Renteutbetalinger	-1 620	-1 446	-3 752
Utbetaling av garantiprovisjon og transaksjonskostnader	-16	-12	-32
Gevinst ved realisasjon av finansielle instrumenter	10	7	15
Utbetaling til drift	-87	-70	-157
Betalt skatt	-726	-829	-838
Netto utbetaling av lån til kunder	-9 432	-8 600	-12 137
Netto (økning)/reduksjon i kortsiktige plasseringer	-10 679	7 233	3 212
Netto innbetaling/(utbetaling) ved kjøp/salg av verdipapirer	4 962	11 736	25 204
Netto (økning)/reduksjon i andre eiendeler	-624	-17	-12
Netto økning/(reduksjon) i annen gjeld	559	-13	11
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	-14 656	10 508	16 947
Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter			
Utbetaling ved kjøp av varige driftsmidler	-9	-8	-20
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-9	-8	-20
Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter			
Innbetaling ved utstedelse av obligasjonsgjeld	84 638	48 112	82 752
Tilbakebetaling av obligasjonsgjeld	-71 902	-50 196	-96 675
Innbetaling ved utstedelse av fondsobligasjon	1 195	0	0
Renteutbetaling på fondsobligasjon	-13	-13	-26
Innbetaling ved utstedelse av ansvarlig lånekapital	0	1 991	1 991
Tilbakebetaling av ansvarlig lånekapital	0	-1 758	-1 758
Utbetaling av utbytte	-390	0	-417
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	13 529	-1 864	-14 134
Sum kontantstrøm	-1 136	8 635	2 793
Justering for valutakursendringer	1 004	-9 316	-2 751
Netto kontantstrøm etter valutakursendringer	-132	-681	42
Konter og kontantekvivalenter per 1. januar	76	34	34
Netto endring i konter og kontantekvivalenter	-132	-681	42
Konter og kontantekvivalenter ved utgangen av perioden	-56	-647	76
Herav			
Fordringer på kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid	0	0	76
Gjeld til kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid	-56	-647	0

REGNSKAPSPRINSIPPER

Kommunalbanken utarbeider regnskap i samsvar med internasjonale regnskapsstandarder (IFRS) som er godkjent av EU. Regnskapet for 2. kvartal 2017 er utarbeidet i samsvar med IAS 34 Delårsrapportering, og følger samme regnskapsprinsipper som beskrevet i årsregnskapet for 2016.

Utarbeidelse av regnskapet i samsvar med IFRS krever at ledelsen anvender estimater og skjønnsmessige vurderinger som påvirker bokførte verdier av eiendeler og gjeld, og inntekter og kostnader. Estimater og skjønnsmessige vurderinger baseres på historisk erfaring og forventninger om fremtidig utvikling, og faktiske resultater kan avvike fra de estimerte.

Virkelig verdi av finansielle instrumenter som ikke omsettes i et aktivt marked eller hvor det ikke er tilgjengelige noterte priser på balansedagen fastsettes ved hjelp av verdsettelsesteknikker. Verdifastsettelse krever at ledelsen gjør vurderinger og bruker forutsetninger knyttet til kreditt risiko og likviditetsrisiko knyttet til finansielle instrumenter. Selv om skjønnsmessige vurderinger og forutsetninger baserer seg i størst mulig grad på faktiske markedsforhold på balansedagen, kan de øke usikkerheten i regnskapsførte beløp.

NOTE 1

Netto renteinntekter

(Beløp i NOK 1 000 000)	april-juni 2017	januar-juni 2017	april-juni 2016	januar-juni 2016	2016
Fordringer på kredittinstitusjoner	0	2	- 5	- 9	- 20
Utlån til kunder	1 240	2 529	1 210	2 415	4 933
Sertifikater og obligasjoner	122	256	165	319	562
Finansielle derivater	122	233	- 35	- 12	142
Sum renteinntekter	1 484	3 020	1 335	2 713	5 617
Gjeld til kredittinstitusjoner	1	1	0	1	1
Obligasjonsgjeld	2 499	3 361	1 630	3 628	10 563
Finansielle derivater	-1 570	-1 472	- 779	-1 920	-7 098
Ansvarlig lån	15	31	17	34	64
Sum rentekostnader	946	1 921	868	1 743	3 530
Netto renteinntekter	538	1 099	467	970	2 087

NOTE 2

Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter

(Beløp i NOK 1 000 000)	april-juni 2017	januar-juni 2017	april-juni 2016	januar-juni 2016	2016
Utlån til kunder	332	610	-310	-149	-1 542
Sertifikater og obligasjoner	58	171	101	277	-185
Finansielle derivater	317	1 848	-462	2 136	3 247
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	0	0
Obligasjonsgjeld	-1 055	-3 003	22	-3 039	-2 564
Ansvarlig lån	-19	-22	-48	-38	70
Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter	-367	-396	-697	-814	-974

Endringer i virkelig verdi oppstår som følge av endringer i markedsparametre—i hovedsak obligasjonspriser, markedsrenter, kredittspreader, basisswapspreader og valutakurser, og reflekteres i balanseført verdi og i resultatregnskapet. Siden Kommunalbanken tar svært begrenset valutarisiko og renterisiko, vil endringene i disse markedsparametrene i all hovedsak være symmetriske på eiendels- og gjeldssiden av balansen og derfor i liten grad gi nettoeffekter i resultatet. Endringer i kredittspreader for investeringer i likviditetsporteføljen, fastrentelån målt til virkelig verdi og egne utstedte obligasjoner, påvirker imidlertid periodens resultat betydelig. På samme måte vil også endringer i basisswapper kunne gi vesentlige nettoeffekter i resultatet.

Netto urealiserte tap i 2. kvartal 2017 på 367 millioner kroner stammer i hovedsak fra innlån og er knyttet til inngang i kredittspreader i internasjonale kapitalmarkeder, samt utgang i basisspreader USD-NOK som gir urealiserte tap for derivater som konverterer USD innlån til NOK.

NOTE 3

Klassifisering av finansielle instrumenter

(Beløp i NOK 1 000 000)

Per 30. juni 2017

	Totalt	Til virkelig verdi			Holdt til forfall	Utlån og fordringer	Andre for- pliktelser
		FVO	Holdt for handels formål	Virkelig verdisik- ring			
Fordringer på kredittinstitusjoner	22 370	8 310	0	0	0	14 060	0
Utlån til kunder	277 590	168 973	0	0	0	108 617	0
Sertifikater og obligasjoner	117 133	116 804	0	0	11	318	0
Finansielle derivater	10 895	0	9 940	955	0	0	0
Sum finansielle eiendeler	427 988	294 087	9 940	955	11	122 995	0
Gjeld til kredittinstitusjoner	2 753	0	0	0	0	0	2 753
Obligasjonsgjeld	382 925	221 359	0	0	0	0	161 566
Finansielle derivater	27 332	0	26 272	1 060	0	0	0
Ansvarlig lånekapital	1 966	1 966	0	0	0	0	0
Sum finansiell gjeld	414 977	223 326	26 272	1 060	0	0	164 318

Per 30. juni 2016

	Totalt	Til virkelig verdi			Holdt til forfall	Utlån og fordringer	Andre for- pliktelser
		FVO	Holdt for handels formål	Virkelig verdisik- ring			
Fordringer på kredittinstitusjoner	16 224	6 591	0	0	0	9 633	0
Utlån til kunder	265 326	165 725	0	0	0	99 601	0
Sertifikater og obligasjoner	134 873	132 882	0	0	32	1 960	0
Finansielle derivater	20 090	0	16 872	3 218	0	0	0
Sum finansielle eiendeler	436 513	305 198	16 872	3 218	32	111 194	0
Gjeld til kredittinstitusjoner	12 187	0	0	0	0	0	12 187
Obligasjonsgjeld	383 584	229 203	0	0	0	0	154 380
Finansielle derivater	26 717	0	26 635	82	0	0	0
Ansvarlig lånekapital	2 051	2 051	0	0	0	0	0
Sum finansiell gjeld	424 539	231 254	26 635	82	0	0	166 567

Per 31. desember 2016

	Totalt	Til virkelig verdi			Holdt til forfall	Utlån og fordringer	Andre for- pliktelser
		FVO	Holdt for handels formål	Virkelig verdisik- ring			
Fordringer på kredittinstitusjoner	16 182	5 208	0	0	0	10 974	0
Utlån til kunder	267 521	164 748	0	0	0	102 773	0
Sertifikater og obligasjoner	118 550	117 414	0	0	21	1 115	0
Finansielle derivater	15 921	0	14 955	966	0	0	0
Sum finansielle eiendeler	418 174	287 370	14 955	966	21	114 864	0
Gjeld til kredittinstitusjoner	7 584	0	0	0	0	0	7 584
Obligasjonsgjeld	369 933	223 710	0	0	0	0	146 223
Finansielle derivater	26 275	0	25 246	1 029	0	0	0
Ansvarlig lånekapital	1 974	1 974	0	0	0	0	0
Sum finansiell gjeld	405 765	225 684	25 246	1 029	0	0	153 807

NOTE 4

Finansielle instrumenter målt til virkelig verdi

Benyttede metoder for fastsettelse av virkelig verdi faller inn under tre kategorier, som reflekterer forskjellig grad av verdsettelsesusikkerhet.

Nivå 1: Bruk av noterte priser i aktive markeder

Nivå 2: Bruk av verdsettelsesmetoder med observerbare markedsdata som input

Nivå 3: Bruk av verdsettelsesmetoder hvor input er basert på vesentlig grad av ikke-observerbare data/estimer

Det vises til note 11 i årsregnskapet for ytterligere informasjon om verdsettelsesmetoder, inndata, og analyser av verdiendringer og sensitiviteter. Finansielle instrumenter målt til virkelig verdi i Kommunalbankens balanse per 30. juni 2017 fordeler seg på følgende måte i virkelig verdi hierarkiet:

(Beløp i NOK 1 000 000)	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Fordringer på kredittinstitusjoner	0	8 310	0	8 310
Utlån til kunder	0	101 006	67 967	168 973
Sertifikater og obligasjoner	90 923	23 904	1 977	116 804
Finansielle derivater	0	8 035	2 860	10 895
Sum finansielle eiendeler til virkelig verdi	90 923	141 254	72 804	304 982
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	0
Obligasjonsgjeld	8 244	124 305	88 810	221 359
Finansielle derivater	0	12 491	14 841	27 332
Ansvarlig lånekapital	0	0	1 966	1 966
Sum finansielle forpliktelser til virkelig verdi	8 244	136 796	105 617	250 657

Avstemming av endringer i Nivå 3

	Utlån til kunder	Sertifikater og obligasjoner	Obligasjonsgjeld	Ansvarlig lånekapital	Finansielle derivater
Balanseført verdi per 31. desember 2016	65 728	2 511	76 857	1 974	-17 952
Kjøp	0	2	-654	0	-1 097
Salg	0	0	0	0	0
Nye utstedelser	15 280	0	26 683	0	0
Nedbetaling	-10 086	-369	-16 603	0	-4 223
Overføring til Nivå 3	710	786	0	0	0
Overføring ut av Nivå 3	-1 591	-1 712	0	0	0
Gevinst/tap resultatført i perioden	-2 074	758	2 528	-8	11 292
Balanseført verdi per 30. juni 2017	67 967	1 977	88 810	1 966	-11 980

Beholdninger som beløper seg til om lag 5,6 milliarder kroner er overført fra nivå 2 og 3 til nivå 1 i 2. kvartal 2017. Det er netto overført beholdninger for 1,6 milliarder kroner fra nivå 3 i kvartalet. Overføringer til og fra nivå 3 skyldes hovedsakelig endring i tilgang på observerbare inndata til verdsettelsesmetoder i perioden, samt refinansiering/produktskifter for Utlån til kunder.

Realiserte gevinster og tap på finansielle instrumenter i Nivå 3 er presentert i resultatregnskapet som "Netto gevinst/tap på markedstransaksjoner", mens urealisert gevinst/tap er presentert som "Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter". Urealisert gevinst/tap valuta er presentert som "Netto renteinntekter".

Opplysninger om verdsettelsesmetoder:

De finansielle instrumentenes struktur og egenskaper definerer hvilken verdsettelsesmetode som benyttes for å fastsette virkelig verdi. Virkelig verdi av instrumenter uten innebygde derivater eller opsjonselementer fastsettes ved hjelp av en diskonteringsmetode, hvor diskonteringsrenten utledes av relevante observerbare pengemarkedsrenter og eventuelle andre risikofaktorer som har betydning for verdiutviklingen. Dersom slike risikoparametere ikke kan observeres på balansedagen, kan ledelsen gjøre vurderinger og anvende estimer ved fastsettelse av virkelig verdi. Finansielle instrumenter med innebygde derivater eller opsjonselementer verdsettes ved hjelp av en kombinasjon av en diskonteringsmetode og opsjonsprisindeksmodeller som bruker både markedsdata og estimer som inndata.

De mest signifikante ikke-observerbare data benyttet i verdsettelse i nivå 3, er kredittrisikopåslag for finansielle instrumenter som ikke omsettes i et aktivt marked. Tabellen nedenfor viser effekten av en 10 bp økning i diskonteringsrenten for relevante eiendeler og gjeldsposter innenfor nivå 3 per 30. juni 2017.

	30. juni 2017
Utlån til kunder	-275
Sertifikater og obligasjoner	-3
Finansielle derivater	23
Obligasjonsgjeld	357
Ansvarlig lånekapital	21
Total	123

NOTE 5

Utlån til kunder

(Beløp i NOK 1 000 000)	30. juni 2017	30. juni 2016	31. desember 2016
Hovedstol	275 991	262 965	266 558
Påløpte renter	1 083	1 062	1 056
Justering til virkelig verdi	517	1 300	-93
Totalt	277 590	265 326	267 521

NOTE 6

Obligasjonsgjeld

(Beløp i NOK 1 000 000)	30. juni 2017	30. juni 2016	31. desember 2016
Obligasjonsgjeld per 1. januar (nominell verdi)	376 785	400 894	400 894
Nye utstedelser	84 638	48 111	82 752
Nedbetalinger	-71 374	-47 591	-93 926
Amortisering	-527	-2 605	-2 749
Valutajustering	-1 700	-7 145	-10 185
Obligasjonsgjeld ved periodens slutt (nominell verdi)	387 821	391 664	376 785
Påløpte renter	3 000	2 685	4 390
Justering til virkelig verdi	-7 897	-10 766	-11 242
Sum obligasjonsgjeld	382 925	383 584	369 933

NOTE 7

Sertifikater og obligasjoner

(Beløp i NOK 1 000 000)

Sertifikater og obligasjoner fordelt per type utsteder	30. juni 2017	30. juni 2016	31. desember 2016
Norge			
Utstedt av offentlige ¹	0	0	0
Utstedt av andre	3 836	9 292	2 281
Utland			
Utstedt av offentlige ¹	102 396	106 400	107 028
Utstedt av andre	10 902	19 181	9 241
Sum sertifikater og obligasjoner	117 133	134 873	118 550

¹Herunder, sertifikater og obligasjoner utstedt eller garantert av stater, sentralbanker, delstater, regionale myndigheter og multilaterale utviklingsbanker.

Sertifikater og obligasjoner fordelt på gjenværende løpetid	30. juni 2017	30. juni 2016	31. desember 2016
Under 1 år	67 467	67 767	52 497
1-5 år	43 655	66 959	59 965
Over 5 år	6 012	147	6 087
Sum sertifikater og obligasjoner	117 133	134 873	118 550

NOTE 8

Kreditteksponering i sertifikater og obligasjoner

Tall i tabellen representerer faktisk kreditteksponering

Eksponering per 30. juni 2017

Forfall	< 1 år				> 1 år				
Risikoklasse	A-1	A-2	A-3	Ikke ratet	A	AA	AAA	Ikke ratet	Totalt
Stater og sentralbanker	11 434	0	0	0	0	13 497	4 025	0	28 956
Multilaterale utviklingsbanker	4 756	0	0	0	0	681	6 807	0	12 244
Regionale myndigheter	36 452	0	0	4 154	544	8 920	8 070	3 054	61 196
Finansinstitusjoner	4 610	0	0	0	0	0	0	0	4 610
Verdipapirisering	10	0	0	0	0	0	0	0	10
Covered bonds	6 050	0	0	0	0	0	4 067	0	10 118
Totalt	63 312	0	0	4 154	544	23 098	22 970	3 054	117 133

NOTE 9

Ansvarlig kapital

(Beløp i NOK 1 000 000)

	30. juni 2017	30. juni 2016	31. desember 2016
Ren kjernekapital			
Innbetalt aksjekapital	3 145	3 145	3 145
Opptjent egenkapital i form av tidligere års tilbakeholdte resultater	7 914	7 640	7 624
Andel av resultatet som inngår i ansvarlig kapital	449	55	689
Overfinansiering av pensjonsforpliktelser	0	0	0
Balanseført utsatt skattefordel*	0	0	0
Andre immaterielle eiendeler	-130	-141	-138
Påregnelig utbytte	-224	-205	-390
Andre tillegg/fradrag i ren kjernekapital	588	-163	65
Andel av nullstilte uamortiserte estimatavvik	0	0	0
Sum ren kjernekapital	11 741	10 331	10 996
Annen godkjent kjernekapital	2 189	994	994
Sum kjernekapital	13 930	11 324	11 989
Tilleggskapital			
Ansvarlig lån	2 000	2 000	2 000
Sum tilleggskapital	2 000	2 000	2 000
Sum ansvarlig kapital	15 930	13 324	13 989

*Kun ikke reverserende utsatt skattefordel skal trekkes fra her

Ansvarlig kapital er beregnet i henhold til Forskrift om beregning av ansvarlig kapital for finansinstitusjoner, oppgjørssentraler og verdipapirforetak. Urealisert gevinst/tap som oppstår som følge av endringer i egen kredittverdighet omfatter gjeld stiftet gjennom utstedelse av obligasjoner og gjennom inngåelse av derivatkontrakter.

Kommunalbanken utstedte i juni 2017 en ny fondsobligasjon pålydende 1,2 milliarder kroner. Denne inngår i bankens kjernekapital som annen godkjent kjernekapital. Fondsobligasjonen inngår i regnskapsmessig egenkapital på linjen Fondsobligasjon.

NOTE 10

Kapitaldekning

(Beløp i NOK 1 000 000)

	30. juni 2017			30. juni 2016	31. desember 2016
	Bokført verdi	Beregnings- grunnlag	Kapitalkrav og -dekning	Kapitalkrav og -dekning	Kapitalkrav og -dekning
Kredittrisiko (Standardmetode)					
Stater og sentralbanker	28 956	0	0	0	0
Lokale og regionale myndigheter	336 778	56 211	4 497	4 322	4 348
<i>Herav norske kommuner</i>	277 551	56 210	4 497	4 310	4 340
Offentlig eide foretak	6 021	0	0	0	0
Multilaterale utviklingsbanker	14 958	0	0	0	0
Finansinstitusjoner	31 651	6 695	536	428	400
<i>Herav motpartsrisiko for derivater</i>	7 375	1 840	147	148	137
Engasjementer med sikkerhet i boligeien- dom	39	39	3	4	3
Obligasjoner med fortrinnsrett	9 904	990	79	217	91
Øvrige engasjementer	16	16	1	1	1
Verdipapirisering	10	10	1	1	1
Tilleggskrav for CVA-risiko	225	2 813	225	161	140
Sum kredittrisiko	428 558	66 775	5 342	5 134	4 984
Markedsrisiko	0	0	0	0	0
Operasjonell risiko (Basismetode)		2 909	233	225	233
Minimumskrav ansvarlig kapital		69 684	5 575	5 359	5 217
Kapitaldekning			22,86 %	19,88 %	21,45 %
Kjernekapitaldekning			19,99 %	16,90 %	18,39 %
Ren kjernekapitaldekning			16,85 %	15,42 %	16,86 %